

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА
ТА РОБОЧА ПРОГРАМА З
«НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ»
(для студентів 4 курсу денної форми навчання
напряму 1201 (6.060102)– «Архітектура»)

Програма та робоча програма з «Науково-дослідної практики» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напрям 1201 (6.060102) – «Архітектура») /Укл. Л.П. Панова - Харків: ХНАМГ, 2009. 14 с.

Укладач: Л.П. Панова

Рецензент: зав. каф., канд. мистецтвознавства, доцент О.С.Соловйова

Рекомендовано кафедрою архітектурного моніторингу міського середовища, протокол № 5 від 8.12. 2008 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ.....	5
1.1. Мета, предмет та місце практики.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) практики.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	6
1.5. Анотації програми навчальної практики.....	7
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ.....	10
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	10
2.2. Зміст практики.....	10
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.....	11
2.4. Практичні заняття (денне навчання).....	11
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	12
2.6. Інформаційно-методичне забезпечення.....	12

ВСТУП

«Науково-дослідна практика» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напрям 6.060102 (1201) «Архітектура» спеціальності 6.120100 – «Містобудування» є нормативною практикою професійної підготовки студентів-архітекторів за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр.

Програма практики розроблена на основі:

- СВО ХНАМГ ОКХ підготовки бакалавра напрям 6.060102 (1201) «Архітектура» спеціальності 6.120100 - Містобудування, 2002 р.
- СВО ХНАМГ ОПП підготовки бакалавра напрям 6.060102 (1201) «Архітектура» спеціальності 6.120100 Містобудування, 2002 р.
- СВО ХНАМГ Навчального плану спеціальності Містобудування 2006 р.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1.1. Мета, предмет та місце практики

Мета вивчення практики – дати студенту розуміння архітектури як середовища, що оточує людину, де природний компонент відіграє вирішальну роль. Виробити у студента поняття і практичні навички у підходах до проектування містобудівельного довкілля як складної просторової системи. Вдосконалити образотворчу майстерність для професійного підходу до аналізу і прогнозу розвитку містобудівельних об'єктів в процесі вивчення реального архітектурно-ландшафтного середовища, з різноманітними формами і композиційними прийомами.

Завдання вивчення практики – зрозуміти природне середовище як першооснову архітектури, як підґрунтя для творчих пошуків архітектора; - показати, що архітектура як вид мистецтва – це особлива форма художнього мислення, що потребує вміння виражати думки у візуальному вигляді; - стимулювати просторово-образне мислення студента; - усвідомити архітектуру в цілому як частку загальної культури та художньої культури зокрема; - відчувати, що архітектурне середовище створено для людини, яка в ньому діє; тому позиція людини, її образне бачення, масштаб стають обов'язковою часткою архітектурного творіння; - зрозуміти дію законів архітектурної композиції; - навчитися передавати свої враження від середовища у графічній формі.

Предмет вивчення практики – архітектурне і ландшафтне середовище, означене місцем проведення практики

Місце практики в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається проведення практики	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на проведення практики
Архітектурне проектування	Архітектурне і містобудівне проектування
Композиція	ТОПР
Рисунок, живопис, скульптура	Основи наукових досліджень
Формування художнього образу	
Історія мистецтв, архітектури і містобудування	Архітектурна композиція
Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування	Рисунок людини і ландшафту

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) практики

Модуль 4. . Науково-дослідна практика - 1 / 36 (кред./год).

-

ЗМ4.1. Вивчення архітектурно-ландшафтного середовища на різних рівнях просторової структури засобами малюнка і модельних схем. Дослідження просторово-часової структури архітектурного і ландшафтного середовища.

ЗМ 4.2. Малюнки архітектурного середовища.. Малюнки унікальних місць ландшафту, історичних ансамблів міста з різних дистанцій, рисунки зовнішніх оглядів міського центру уздовж основних композиційних розкриттів і природних осей. Панорамні малюнки (фломастером, вугіллям, сангіною).

ЗМ 4.3. Композиційні ескізи-пошуки головної ідеї місця, проблеми і гіпотетичного вирішення майбутнього стану архітектурно-ландшафтного середовища. Виконання аналітичних схем. Написання реферату.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Вміти застосувати основні положення та методи комплексного формування архітектурно-просторового середовища в практичній роботі. Виразити свої думки у візуальному вигляді.	виробнича, соціально-виробнича	Проектувальна
Знати основні положення та методи комплексного формування архітектурно-просторового середовища; вміти застосувати ці знання в практичній роботі.		

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Вінтаєва Н.С., Дрьомова Л.В., Коптева Г.Л., Панова Л.П., Соловійова О.С., Шубович С.О. Альбом завдань з проведення літніх навчальних ландшафтно-композиційних та натурно-дослідних практик: навч. видання – Харків ХДАМГ, 2001. – 50с.
2. Вінтаєва Н.С. Методичний посібник із живописної практики: навч. видання – Харків ХДАМГ, 2003. – 29с.
3. Бурак М.П., Шубович С.О., Соловійова О.С. Альбом «Місто очима студентів» (до 75 річчя КНУБА): Навч. видання. – Харків: ХНАМГ, 2005.– 114с.
4. Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре /Под общ. ред. С.А.Шубович - Харьков: ХНАГХ, 2005. – 311 с.
5. Панова Л.П., Шубович С.О. Методичні вказівки до вивчення курсу „Архітектурна композиція. Композиція сприйняття”(частина 1) для студ. 1 курсу денної форми навчання спец. 8.120.102 – „Містобудування”

- (експериментальне навчання, підготовка архітектора широкого профілю). – Харків: ХДАМГ, 2001. – 60 с.
6. Коптева Г.Л., Криса Н.І., Панова Л.П., Шубович С.О. Методичні вказівки до вивчення курсу „Формування художнього образу”. Для студ. 1 курсу денної форми навчання спец. 8.120.102 – „Містобудування” (експериментальне навчання, підготовка архітектора широкого профілю). – Харків: ХДАМГ, 2001. – 65 с.
7. Шубович С.О., Фондорко О.Є., Панова Л.П., Жмурко Ю.В., Коптева Г.Л. Основи і методи архітектурного проектування (курс лекцій для студентів 2 курсу денної форми навчання напряму 1201 «Архітектура» (експериментальне навчання). – Харків: ХНАМГ, 2005. – 93 с.

1.5. Анотація програми навчальної практики «Навчально-дослідна практика»

Мета, предмет та місце практики.

Мета вивчення практики – дати студенту розуміння архітектури як середовища, що оточує людину, де природний компонент відіграє вирішальну роль. Виробити у студента поняття і практичні навички у підходах до проектування містобудівельного довкілля як складної просторової системи. Вдосконалити образотворчу майстерність для професійного підходу до аналізу і прогнозу розвитку містобудівельних об’єктів в процесі вивчення реального архітектурно-ландшафтного середовища, з різноманітними формами і композиційними прийомами.

Завдання вивчення практики – зрозуміти природне середовище як першооснову архітектури, як підґрунтя для творчих пошуків архітектора; - показати, що архітектура як вид мистецтва – це особлива форма художнього мислення, що потребує вміння виражати думки у візуальному вигляді; - стимулювати просторово-образне мислення студента; - усвідомити архітектуру в цілому як частку загальної культури та художньої культури зокрема; - відчувати, що архітектурне середовище створено для людини, яка в ньому діє; тому позиція людини, її образне бачення, масштаб стають обов’язковою часткою архітектурного творіння; - зрозуміти дію законів архітектурної композиції; - навчитися передавати свої враження від середовища у графічній формі.

Предмет вивчення практики – архітектурне і ландшафтне середовище, означене місцем проведення практики.

Модуль 4. . Науково-дослідна практика - 1 / 36 (кред./год).

ЗМ4.1. Вивчення архітектурно-ландшафтного середовища на різних рівнях просторової структури засобами малюнка і модельних схем. Дослідження просторово-часової структури архітектурного і ландшафтного середовища.

ЗМ 4.2. Малюнки архітектурного середовища.. Малюнки унікальних місць ландшафту, історичних ансамблів міста з різних дистанцій, рисунки зовнішніх

оглядів міського центру уздовж основних композиційних розкриттів і природних осей. Панорамні малюнки (фломастером, вугіллям, сангіною).
ЗМ 4.3. Композиційні ескізи-пошуки головної ідеї місця, проблеми і гіпотетичного вирішення майбутнього стану архітектурно-ландшафтного середовища. Виконання аналітичних схем. Написання реферату.

Аннотация программы учебной практики
«Научно-исследовательская практика»
1.1. Цель, предмет и место практики.

Цель изучения практики – дать студенту понимания архитектуры как среды, что окружает человека, где природный компонент играет решающую роль. Произвести у студента понятия и практические навыки в подходах к проектированию окружающей городской среды как сложной пространственной системы. Усовершенствовать изобразительное мастерство для профессионального подхода к анализу и прогнозу развития градостроительных объектов в процессе изучения реальной архитектурно-ландшафтной среды, с разнообразными формами и композиционными приемами.

Задание изучения практики – понять природную среду как первооснову архитектуры, как основы для творческих поисков архитектора; - показать, что архитектура как вид искусства – это особенная форма художественного мышления, что нуждается в умении выражать мысли в визуальном виде; - стимулировать пространственно-образное мышление студента; - осознать архитектуру в целом как часть общей культуры и художественной культуры в частности; - почувствовать, что архитектурная среда создана для человека, который в нем действует; поэтому позиция человека, ее образное видение, масштаб становятся обязательной частью архитектурного творения; - понять действие законов архитектурной композиции; - научиться передавать свои впечатления от среды в графической форме.

Предмет изучения практики – архитектурная и ландшафтная среда, отмеченная местом проведения практики.

Модуль 4. Научно-исследовательская практика - 1 / 36 (кред./год).

ЗМ4.1. Изучение архитектурно-ландшафтной среды на разных уровнях пространственной структуры средствами рисунка и модельных схем. Исследование пространственно-временной структуры архитектурной и ландшафтной среды.

ЗМ 4.2. Рисунки архитектурной среды.. Рисунки уникальных мест ландшафта, исторических ансамблей города из разных дистанций, рисунки внешних обзоров городского центра вдоль основного композиционного раскрытия и природных осей. Панорамные рисунки (фломастером, углем, сангиною).

ЗМ 4.3. Композиционные эскизы-поиски главной идеи места, проблемы и гипотетического решения будущего состояния архитектурно-ландшафтной среды. Выполнение аналитических схем. Написание реферата.

Annotation of the program
«Educational-experimental practice»
1. Target, object and place of practice.

Purpose of study of discipline – to give to the student of understanding of architecture as environments, that surrounds a man, where a natural component acts deciding part. To make at the student of notion and practical skills in approaches to planning of city environment as a difficult spatial system. To perfect the graphic trade for the professional approach to the analysis and prognosis of development of town-planning objects in the process of study of the real architectural-landscape environment, with the various forms and composition receptions.

Task of study of discipline – to understand a natural environment as fundamental principle of architecture, as bases for the creative searches of architect; - to show that architecture as a type of art – this the special form of artistic thought, that needs in ability to express thoughts in the visual kind; - to stimulate the spatial-vivid thought of student; - to realize architecture on the whole as part of general culture and artistic culture in particular; - to feel that an architectural environment is created for man, which in it operates; therefore position of man, its vivid vision, scale become obligatory part of architectural creation; - to understand action of laws of architectural composition; - to learn to pass its impressions from environment in the graphic form.

Article of study of practice – architectural and landscape environment, marked by the place of conducting of practice

Module 4. . Research practice - 1 / 36 (kred./год).

ZM4.1. Study of architectural-landscape environment at different levels of spatial structure by the tools of picture and model charts. Research of spatio-temporal structure of architectural and landscape environment.

ZM 4.2. Pictures of architectural environment.. Pictures of unique places of landscape, history ensembles of city from different distances, pictures of external reviews of city center along the basic composition opening and natural axes. Panoramic pictures (by marker, coal, sanginoyu).

ZM 4.3. Composition sketches-searches of main idea of place, problems and hypothetical decision of future state of architectural-landscape environment. Implementation of analytical charts. Writing of abstract.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

(за робочими навчальними планами денної форми навчання)

(за розподілом навчальних планів на форми навчання)												
Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ /годин	Семестр (и)	Години								Екзамен (семестр)	Заліки (семестр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр.роб	КП/КР	РГР		
6.120100-Містобудування	2/72	8	72	-	72	-	-	-	-	-	-	8

2.2. Зміст практики

(обов'язкова складова за СВО ХНАМГ ПНД XXXX-XX та додаткова частина)

Модуль 4. Науково-дослідна практика - 2 / 72 (кред./годин).

(назва модулю)

(кількість кредитів/годин)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 4.1. Дослідження просторово-часової структури архітектурно-ландшафтного середовища на різних рівнях просторової структури засобами малюнка і модельних схем.

(назва змістового модулю)

(1/36)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи:

1. Зарисовки домінуючих ансамблів міського середовища з далеких, середніх і близьких дистанцій. Панорамні малюнки.
2. Малюнки унікальних місць ландшафту, історичних ансамблів міста з різних дистанцій, рисунки зовнішніх оглядів міського центру уздовж основних композиційних розкриттів і природних осей.
3. Виконання модельних схем архітектурного середовища.

ЗМ 4.2. Вивчення і просторово-структурний аналіз архітектурної ситуації. Виявлення і обґрунтування проблемної ситуації архітектурного середовища.

(1/36)

(назва змістового модулю)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи:

1. Рисунки зовнішніх оглядів міського центру уздовж основних композиційних розкриттів і природних осей.
2. Малювання перспектив з «пташиного польоту» різних структурних рівнів просторової організації міського середовища.
3. Композиційні ескізи-пошуки головної ідеї місця, проблеми і

гіпотетичного вирішення майбутнього стану архітектурно-ландшафтного середовища.

4. Виконання аналітичних схем.

5. Написання реферату.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит. / годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 4. Науково-дослідна практика	2/72	-	72	-	-
ЗМ 4.1. Дослідження просторово-часової структури архітектурно-ландшафтного середовища на різних рівнях просторової структури засобами малюнка і модельних схем.	1/36	-	36	-	-
ЗМ 4.2. Вивчення і просторово-структурний аналіз архітектурної ситуації. Виявлення і обґрунтування проблемної ситуації архітектурного середовища. (1/36)	1/36	-	36	-	-

2.4. Практичні (семінарські) заняття (денне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)				
	Кількість годин				
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Науково-дослідна практика	72				
ЗМ 1.1. Дослідження просторово-часової структури архітектурно-ландшафтного середовища на різних рівнях просторової структури засобами малюнка і модельних схем.	36				
1. Зарисовки домінуючих ансамблів міського середовища з далеких, середніх і близьких дистанцій. Панорамні малюнки.	12				
2. Малюнки унікальних місць ландшафту, історичних ансамблів міста з різних дистанцій, рисунки зовнішніх оглядів міського центру уздовж основних композиційних розкриттів і природних осей.	18				
3. Виконання модельних схем архітектурного середовища.	6				
ЗМ 1.2. Вивчення і просторово-структурний аналіз архітектурної ситуації. Виявлення і обґрунтування проблемної ситуації архітектурного середовища.	36				
1. Рисунки зовнішніх оглядів міського центру уздовж основних композиційних розкриттів і природних осей.	6				
2. Малювання перспектив з «пташиного польоту» різних структурних рівнів просторової організації міського середовища.	12				

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6
3. Композиційні ескізи-пошуки головної ідеї місця, проблеми і гіпотетичного вирішення майбутнього стану архітектурно-ландшафтного середовища.	6				
3. Виконання аналітичних схем.	6				
5. Написання реферату	6				

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

	Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
	МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1	Дослідження просторово-часової структури архітектурно-ландшафтного середовища на різних рівнях просторової структури засобами малюнка і модельних схем.	30%
ЗМ 1.2.	Вивчення і просторово-структурний аналіз архітектурної ситуації. Виявлення і обґрунтування проблемної ситуації архітектурного середовища. (1/36)	30%
	Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1	
	Альбом завдань. Реферат. Аналітичні схеми. Перспективи «з пташиного польоту»	40%
	Всього за модулем 1	100%

2.6. Інформаційно-методичне забезпечення

№	Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2	3
	1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1	Вінтаєва Н.С., Дрьомова Л.В., Коптева Г.Л., Панова Л.П., Соловійова О.С., Шубович С.О. Альбом завдань з проведення літніх навчальних ландшафтно-композиційних та натурно-дослідних практик: навч. видання – Харків ХДАМГ, 2001. – 50с.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
2	Бурак М.П., Шубович С.О., Соловійова О.С. Альбом «Місто очима студентів» (до 75 річчя КНУБА): Навч. видання. – Харків: ХНАМГ, 2005.– 114с.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
3	Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре /Под общ. ред. С.А.Шубович - Харьков: ХНАГХ, 2005. – 311 с.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
4	Панова Л.П., Шубович С.О. Методичні вказівки до вивчення курсу „Архітектурна композиція. Композиція сприйняття”(частина 1) для студ. 1 курсу денної форми навчання спец. 8.120.102 – „Містобудування” (експериментальне навчання, підготовка архітектора широкого профілю). – Харків: ХДАМГ, 2001. – 60 с.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
5	Коптева Г.Л., Криса Н.І., Панова Л.П., Шубович С.О. Методичні вказівки до вивчення курсу „Формування художнього образу”. Для студ. 1 курсу денної форми навчання спец. 8.120.102 – „Містобудування” (експериментальне навчання, підготовка архітектора широкого профілю). – Харків: ХДАМГ, 2001. – 65 с.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.

1	2	3
6	Шубович С.О., Фондорко О.Є., Панова Л.П., Жмурко Ю.В., Коптева Г.Л. Основи і методи архітектурного проектування (курс лекцій для студентів 2 курсу денної форми навчання напряму 1201 «Архітектура» (експериментальне навчання). – Харків: ХНАМГ, 2005. – 93 с.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
7	Косицкий Я.В. и др.: Учебник для ВУЗов. Основы теории градостроительства. – М.: Стройиздат, 1986	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)		
1	Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Науково-технічний збірник. Випуски 1 – 12, щомісячні та щорічні. – КНУБА, 1999 – 2006 рр.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
2	Рекомендации по составлению проектов планировки городов СССР с историко-архитектурными заповедниками и комплексами памятников архитектуры. – Киев, НИИП градостроительства «Госгражданстрой», 1971.	ЗМ 1.2.
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)		
1	Шубович С.О., Вінтаєва Н.С., Дрьомова Л.В., Коптева Г.Л., Панова Л.П., Соловйова О.С. Альбом завдань з проведення літніх навчальних ландшафтно-композиційних та натурно-дослідних практик: навч. видання – Харків ХДАМГ, 2001. – 50с.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
2	Методичні вказівки до виконання практичної роботи	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.

Навчальне видання

Програма та робоча програма з «Науково-дослідної практики» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму 1201 (6.060102) – «Архітектура»)

Укладач: Лариса Павлівна Панова

План 2009, поз. 1002 Р

Підп. до друку 17.12.2009	Формат 60х84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі	Умовн.- друк. арк. 0,8	Обл. - вид. арк. 1,1
Замовл. № 5770	Тираж 10 прим.	
61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12		
Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ		
61002, Харків, вул. Революції, 12		